

Zadeva C-282/20**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

26. junij 2020

Predložitveno sodišče:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

22. junij 2020

ob udeležbi

Spetsializirana prokuratura

Obtoženec:

ZX

Predmet postopka v glavni stvari

Za postopek se uporabljajo člen 485 in naslednji Nakazatelno protsesualen kodeks (zakon o kazenskem postopku, Bolgarija, v nadaljevanju: NPK).

Predložitveno sodišče je pri preizkusu obtožnice v postopku v glavni stvari ugotovilo, da obtožnica zaradi nejasnosti in nepopolnosti vsebuje napake. Nacionalni zakon ne omogoča njihove odprave. Zato se postavlja vprašanje, ali je treba to nejasnost in nepopolnost kljub temu odpraviti in, če je odgovor pritrdilen, na kakšen način.

Predmet in pravna podlaga predloga

Podlaga za predlog za sprejetje predhodne odločbe je člen 267, prvi odstavek, točka (b), PDEU.

Vprašanja za predhodno odločanje

Ali je nacionalna določba, in sicer člen 248(3) Nakazatelno protsesualen kodeks (zakon o kazenskem postopku) Republike Bolgarije, ki po zaključku prvega naroka v kazenskem postopku (predobravnavni narok) ne določa procesne ureditve, na podlagi katere bi bilo mogoče odpraviti vsebinsko nejasnost in nepopolnost obtožnice, zaradi katerih je kršena pravica obtoženca do obveščeniosti o obdolžitvah, skladna s členom 6(3) Direktive 2012/13 in členom 47 Listine?

Če je odgovor na to vprašanje nikalen: ali bi bila z zgoraj navedenima določbama in členom 47 Listine skladna razlaga nacionalnih določb o spremembi obtožnice, v skladu s katero bi lahko državni tožilec na naroku to vsebinsko nejasnost in nepopolnost obtožnice odpravil na način, ki dejansko in učinkovito upošteva pravico obtoženca, da se seznanj z obdolžitvami, ali pa bi bilo skladno s temi zgoraj navedenimi določbami, če se nacionalne prepovedi ustavitve sodnega postopka in vrnitve zadeve državnemu tožilcu zaradi sestave nove obtožnice ne bi uporabilo?

Določbe prava Unije in sodna praksa Sodišča

Direktiva 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščeniosti v kazenskem postopku (UL 2012, L 142, str. 1), člen 6(3)

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, člen 47

Sodba z dne 5. junija 2018, Kolev in drugi, C-612/15, ECLI:EU:C:2018:392

Sodba z dne 14. maja 2020, UY, C-615/18, ECLI:EU:C:2020:376

Sodba z dne 12. februarja 2020, Kolev in drugi, C-704/18, ECLI:EU:C:2020:92

Navedene nacionalne določbe

Nakazatelen kodeks (kazenski zakonik, Bolgarija, v nadaljevanju: NK), člen 244(2) v povezavi s členom 244(1); člen 243

Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakon o kazenskem postopku, NPK), člen 246(2) in (3), člen 248(5), točka 1, v povezavi z (1), točka 3, člen 249(2) in (4), točka 1, člen 287, člen 288, člen 335(1), točka 1, člen 351(2)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Spetsializirana prokuratura (specializirano državno tožilstvo, Bolgarija) je zoper osebo ZX zaradi kaznivega dejanja posesti nepravlega denarja, za katerega se uporablja domači in tuji menjalni tečaj, storjenega 19. julija 2015 do 1.30, in sicer

88 bankovcev po 200 EUR, za katere je vedela, da so ponarejeni, kar je kaznivo na podlagi člena 244(2) v povezavi s členom 244(1) NK, vložilo obtožnico.

- 2 Na predobravnavnem naroku se je izrecno razpravljalo o pravilnosti obtožnice; obramba je ni izpodbijala. Sodišče je ugotovilo, da je obtožnica formalno zakonita.
- 3 Sodišče je po izvedbi vseh dokazov pri preizkusu pogojev za zaslišanje udeležencev in razglasitev sodbe ugotovilo, da je obtožnica res do neke mere nejasna in nepopolna, kar na predobravnavnem naroku ni bilo opaženo.
- 4 Čas posesti ponarejenih 88 bankovcev ni jasno naveden, ker je v opisu dejanskega stanja navedeno daljše obdobje, v zaključnem delu pa zgolj ena ura in pol.
- 5 Kolikor je bil podlaga za obtožbo člen 244 NK, je eden od zakonskih znakov kaznivega dejanja na podlagi člena 244 NK posest „velike količine“ nepravlega denarja. Državni tožilec mora navesti, ali je ta zakonski znak kaznivega dejanja izpolnjen; taka navedba je pogoj za pravilnost obtožnice. V konkretnem primeru je bilo navedeno, da je imel obtoženec v posesti 88 bankovcev, ne pa, da to pomeni posest „velike količine“. To pomeni, da je obtožnica formalno nezakonita, ker nepopolno opisuje zakonske znake dejanja, za katero je zagrožena kazen. V konkretnem primeru en zakonski znak kaznivega dejanja („velika količina“) ni bil naveden. Ta pa mora biti naveden, da je obtožnica formalno pravilna.
- 6 V skladu z besedilom obtožnice je imel obtoženec v posesti „nepravi denar“. V besedilu člena 244(2) v povezavi s členom 244(1) NK pa je omenjen „ponarejen denar“; v členu 244(2) in (1) NK ni nikjer omenjen „nepravi denar“. Po drugi strani gre pri členu 244 NK za kvalificirano obliko temeljnega kaznivega dejanja iz člena 243 NK, v katerem je navedeno, da je „ponarejanje denarja“ „izdelava nepravlega denarja“ ali „ponareditev pravega“ denarja. To pomeni, da je „nepravi denar“ podvrsta „ponarejenega denarja“. Zato mora biti v besedilu obtožnice navedeno ne samo bolj specialno ime „nepravi“, ampak tudi bolj splošno ime za ta denar, in sicer „ponarejen“.
- 7 Kaznivo dejanje na podlagi člena 244 NK je oblika temeljnega kaznivega dejanja iz člena 243 NK. Zato so nekateri zakonski znaki kaznivega dejanja iz člena 244 NK navedeni v besedilu člena 243 NK in niso ločeno navedeni v besedilu člena 244 NK. To velja, prvič, za zakonski znak kaznivega dejanja „ponarejen“ in „nepravi“, saj sta opredelitvi teh pojmov navedeni v členu 243 NK. To velja, drugič, za dodatni zakonski znak kaznivega dejanja „[...] z menjalnim tečajem doma in v tujini“, ki je prav tako naveden samo v členu 243 NK.
- 8 Ti zakonski znaki kaznivega dejanja so navedeni v obtožnici, vendar brez sklicevanja na določbo, ki jih vsebuje; člen 243(1) NK namreč v obtožnici ni naveden.
- 9 Zaradi tega se pri pravni kvalifikaciji navedba z besedami ne ujema z navedbo številke, saj so bili z besedami navedeni zakonski znaki iz člena 243(1) NK, vendar

brez sklicevanja na številko člena. Zato je potrebna dopolnitev, da podlaga za obtožbo ni samo člen 244(2) v povezavi s členom 244(1) NK, ampak člen 244(2) v povezavi s členom 244(1) in s členom 243(1) NK.

- 10 Predložitveno sodišče je na naroku 12. junija 2020 opozorilo na te napake v obtožnici. Državni tožilec je izrazil pripravljenost za odpravo teh napak s spremembo obtožnice v obliki popravka obtožnice, in sicer: z navedbo časa posesti 88 bankovcev, pojasnitvijo, ali ti bankovci pomenijo „veliko količino“ in ali gre za ponarejen denar, ter pravilno navedbo številke členov pri pravni kvalifikaciji.
- 11 Obramba je soglašala s spremembo obtožnice, če bi se izkazalo, da je to edina možnost za odpravo napak v njej.
- 12 Predložitveno sodišče mora odločiti, ali je mogoče odpraviti napake v obtožnici z izjavo državnega tožilca na naroku.
- 13 Meni, da so te napake po svoji naravi bistvene, ker ogrožajo zakonit potek kazenskega postopka. Sodišče namreč zaradi te nejasnosti in nepopolnosti obtožnice ne more razglasiti sodbe, saj bi bili nekateri zakonski znaki kaznivega dejanja, deli kaznivega dejanja ali njihova pravna kvalifikacija v sodbi navedeni prvič. To je nezakonito, ker je treba obtoženca, da se lahko brani, obvestiti o vseh elementih obtožbe in se ga ne sme o tem obvestiti šele s sodbo, pri kateri gre lahko tudi za obsodbo. Prav tako sodišče ne more razglasiti sodbe tako, da ponovi nepopolno vsebino obtožnice, saj bi bilo s tem kršeno načelo zakonitosti, ker bi se ta sodba (pa naj bo obsodilna ali oprostilna) nanašala na kaznivo dejanje, ki bi imelo manjše število zakonskih znakov, kot to določa zakon.
- 14 Predložitveno sodišče meni, da bi moralo že na predobravnavnem naroku ugotoviti napake, ustaviti sodni postopek in zadevo, z navodilom, naj z novo obtožnico odpravi napake, vrniti državnemu tožilcu. Vendar se to ni zgodilo.
- 15 Zaradi posebnosti nacionalnega prava po predobravnavnem naroku ni več mogoče odpraviti napak v obtožnici. Zato se postavlja vprašanje, ali je mogoče uporabiti procesno sredstvo, ki ga je predlagalo državno tožilstvo, in sicer odpraviti napake s spremembo obtožnice.

Bistvene trditve strank postopka v glavni stvari

- 16 Državno tožilstvo ni podalo stališča v zvezi s predlogom za sprejetje predhodne odločbe.
- 17 Obramba meni, da ni mogoče vložiti predloga za sprejetje predhodne odločbe, saj kršitve pravil postopka ni mogoče odpraviti.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 18 Državni tožilec z obtožnico sodišču predloži neko obtožbo, sodišče sprejme meritorno odločitev tako, da obtoženca spozna za krivega ali nedolžnega. Obtožnica je pravilna in formalno zakonita, če izpolnjuje zahteve, ki so določene v NPK.
- 19 Obtožnica mora obvezno vsebovati vse elemente dejanskega stanu (zakonske znake) kaznivega dejanja. Obvezne zahteve v zvezi z dejanskim stanjem v postopku v glavni stvari so:
- jasno in neprotislovno je treba navesti čas storitve kaznivega dejanja;
  - če so v besedilu zakona navedeni zakonski znaki, zaradi katerih gre pri dejanju, če so vsi ti znaki izpolnjeni, za kaznivo dejanje, je treba v obtožnici navesti vse te znake in se ne sme nobenega od njih izpustiti;
  - če je v neki kazenski določbi opredeljeno neko temeljno kaznivo dejanje, v naslednji kazenski določbi pa je opredeljena kvalificirana oblika tega kaznivega dejanja (to je njegova posebna oblika), je treba v obtožnici, navesti vse zakonske znake, vključno s tistimi, s katerimi je opredeljeno temeljno kaznivo dejanje, če se nanašajo na kvalificirano obliko kaznivega dejanja;
  - v obtožnici je treba tako z besedami kot tudi s številkami navesti vse zakonske znake kaznivega dejanja, kar pomeni, da jih je treba navesti tako z besedami kot tudi s številkami, in sicer kot številko določbe (člen, odstavek, točka, alineja), v kateri so navedeni.
- 20 Sodišče je imelo do reforme leta 2017 pravico v kateri koli fazi postopka ustaviti sodni postopek in zadevo zaradi odprave vsebinskih napak v obtožnici vrniti državnemu tožilcu. Podobno pravico je imelo tudi drugostopenjsko sodišče, pa tudi kasacijsko sodišče, ki je to pravico izvrševalo z dajanjem zavezujočih navodil drugostopenjskemu sodišču.
- 21 Po reformi leta 2017 je mogoče to pravico uporabiti samo med predobravnavnim narokom na prvi stopnji. Zakon za faze postopka, ki sledijo predobravnavnemu naroku na prvi stopnji, ne določa postopka za odpravo tovrstnih napak. Zlasti je izrecno prepovedana vrnitev zadeve državnemu tožilcu.
- 22 Predmet prvega vprašanja je, ali je nacionalno pravo, ki prepoveduje, da bi se po zaključku predobravnavnega naroka obravnavale napake v podanih informacijah o obdolžitvah, zaradi česar teh napak ni mogoče odpraviti, skladno s členom 6(3) Direktive, ki zahteva nacionalno ureditev, ki zagotavlja podajanje „podrobnih informacij o obdolžitvah“, to pomeni jasne, popolne in neprotislovne informacije o obdolžitvah.
- 23 Nacionalni zakon omogoča vložitev ugovora zoper kakovost informacij o obdolžitvah in njeno obravnavo, vendar edino in samo na predobravnavnem

naroku. Prvo vprašanje se nanaša na to, ali je omejitev zgolj na ta predobravnavni narok skladna s členom 6(3) Direktive ali pa je treba to določbo razlagati tako, da velja tudi po predobravnavnem naroku, zlasti na naslednjih narokih po zaključku dokaznega postopka, vendar še pred sprejetjem meritorne odločitve s strani sodišča.

- 24 Če torej – z drugimi besedami – pravica do obveščeniosti ni bila spoštovana do predobravnavnega naroka in tudi na tem predobravnavnem naroku napaka ni bila odpravljena, ali to potem pomeni, da je treba člen 6(3) Direktive razlagati tako, da te pravice po zaključku predobravnavnega naroka ni več treba upoštevati?
- 25 Drugo vprašanje je postavljeno samo za primer, da bi Sodišče Evropske unije ugotovilo, da pravo Unije nasprotuje nacionalni ureditvi, ki – po predobravnavnem naroku – ne določa procesnega ukrepa za odpravo kršitve pravil postopka, ki je povezana s pravico obtoženca do obveščeniosti o obdolžitvah.
- 26 Za to je potrebna s pravom Unije skladna razlaga nacionalnega zakona, tako da so v končni fazi zagotovljene potrebne pravice do obrambe. Čeprav ima člen 6(3) Direktive neposredni učinek, je kljub temu potrebna nacionalna postopkovna ureditev, s katero se ta neposredni učinek izrazi (sodba Sodišča z dne 14. maja 2020, UY, C-615/18, ECLI:EU:C:2020:376, točke 69, 72, 73 in 75).
- 27 Ta postopkovna ureditev ima lahko dva vidika.
- 28 Prvi vidik bi bil, da sodišče, ki obravnava zadevo, na naroku opravi procesna dejanja, ki zagotavljajo odpravo postopkovne kršitve in polno spoštovanje pravice obtoženca do obveščeniosti o obdolžitvah. To bi bilo mogoče storiti s pomočjo nacionalnih določb o razlagi v primeru pravnih praznin, pri čemer je treba v obravnavanem primeru, ker zakonske ureditve za odpravo tovrstnih postopkovnih kršitev po predobravnavnem naroku ni, po analogiji uporabiti institut spremembe obtožnice. Konkretno bi sodišče ravnalo tako: državnemu tožilcu bi dalo priložnost, da opravi ustrezne vsebinske spremembe za odpravo nejasnosti in nepopolnosti obtožnice, in nato o teh spremembah obvestilo obrambo ter ji dalo priložnost, da vloži predloge v zvezi s tem, vključno z novimi dokaznimi predlogi.
- 29 Sprememba obtožnice je instrument za spremembo nekaterih elementov obtožbe na naroku. Izvede se, ne da bi se predhodno ustavil sodni postopek in zadeva zaradi izvedbe sprememb vrnila državnemu tožilcu ter ne da bi se nato na novo začel sodni postopek. Sprememba obtožnice je dopustna zaradi novih okoliščin, ki jo terjajo, ali če ne pride do takih novih okoliščin, vendar je državni tožilec naredil napako pri njenem formuliranju. Obrambi se v primeru spremembe obtožnice priznavajo nekatera jamstva; konkretno se na njen predlog prekine glavna obravnava, da se lahko obramba pripravi glede na spremenjeno obtožbo; v nekaterih primerih dosedanje izjave obtoženca izgubijo svoj pravni učinek in se lahko obtoženec ponovno izjavi; v sodni praksi je priznana pravica obrambe do vložitve novih dokaznih predlogov v zvezi s spremembami. Po drugi strani se v nacionalni sodni praksi doslej ni obravnavalo spremembe obtožnice kot

instrumenta za popravek postopkovnih napak v obtožnici. V tem trenutku se lahko zaradi obstoječe izrecne prepovedi ustavitve sodnega postopka in vrnitve zadeve državnemu tožilcu določbo o spremembi obtožnice na novo, širše razlaga tako, da bi ta zajemala tudi primere, v katerih ima obtožnica nekatere postopkovne napake, vključno s tem, da je čas storitve kaznivega dejanja naveden nejasno, zakonski znaki kaznivega dejanja in upoštevne določbe v pravni presoji pa so navedeni nepopolno.

- 30 Podlaga za to razlago je splošno priznano načelo razlage „a fortiori“. Če je dopustno navesti povsem nov drug čas storitve kaznivega dejanja, bi moralo biti še toliko bolj dopustno natančneje opredeliti čas, ki je že naveden. Če je dopustno tako bistveno spremeniti pravno presajo, da se obtoženca obtoži povsem drugega in/ali težjega kaznivega dejanja, bi moralo biti toliko bolj dopustno pravno presajo spremeniti manj bistveno tako, da se odpravijo nepopolnosti in dopolnijo manjkajoči elementi.
- 31 Drugi vidik bi bil, da se uporabi stara pravna ureditev, ki je veljala do reforme leta 2017, ki je v veljavni različici NPK izrecno in večkrat prepovedana, in sicer: ustavitev sodnega postopka, vrnitev zadeve državnemu tožilcu zaradi sestave nove obtožnice in poznejši nov začetek sodnega postopka, s ponovnim zaslišanjem vseh prič. Da bi lahko to storilo, predložitveno sodišče ne bi smelo uporabiti zgoraj navedenih prepovedi iz nacionalnega zakona in bi moralo ponovno uveljaviti staro pravno ureditev, ki je veljala do leta 2017.
- 32 Drugo vprašanje za predhodno odločanje se nanaša na to, ali sta s pravom Unije skladni prva ali druga pravna rešitev ali pa obe pravni rešitvi.
- 33 Za obe vprašanji sta pomembni določbi člena 4[7], prvi in drugi odstavek, Listine o zagotovitvi učinkovitega pravnega sredstva in pravičnega sojenja. Glede prvega vprašanja: če je obtožba zoper obtoženca nepopolna, sodišče pa nima pooblastil za odpravo te napake, za obtoženca obstaja tveganje, da bo obsojen na podlagi nepopolne obtožbe (to je za kaznivo dejanje, ki ne izpolnjuje zakonskih zahtev za kaznivo dejanje) ali da bo obsojen zaradi dejanskega kaznivega dejanja, pri čemer pa bo iz sodbe prvič izvedel, kateri so zakonski znaki tega kaznivega dejanja. V prvem primeru ni izpolnjena zahteva po zakonitosti kaznivega dejanja, v drugem primeru pa zahteva po obveščeni o vseh elementih obtožbe, posledica česar pa je nepravično sojenje.
- 34 Pri drugem vprašanju je treba presoditi, katera od obeh upoštevni procesni rešitvi za odpravo nejasnosti in nepopolnosti obtožnice je najbolj skladna z načelom učinkovitega pravnega sredstva in pravičnega sojenja.
- 35 Določba člena 47, drugi odstavek, Listine o odločanju o kazenski zadevi v razumnem roku je pomembna samo za drugo vprašanje. Če bi Sodišče ugotovilo, da se nacionalne prepovedi vrnitve državnemu tožilcu po predobravnavnem naroku ne sme uporabiti, bi to privedlo do vrnitve zadeve in obvezne ponovne izvedbe vseh dokazov, posledično pa do nerazumnega in nepotrebnega

podaljšanja kazenskega postopka. Če pa bi se Sodišče opredelilo za uporabo člena 287 NPK (sprememba obtožnice) po analogiji in podprlo ta institut kot postopkovnopravno sredstvo za odpravo nejasnosti in nepopolnosti v obtožnici, bi bilo mogoče te napake odpraviti brez potrebne vrnitve in ponovne izvedbe vseh dokazov. Dodatne dokaze bi bilo mogoče izvesti samo, če bi to predlagala obramba.

DELOVNI DOKUMENT